

Předmluva.

Za první něco pro domo mea.

Univ. profesor dr. Václav Vondrák byl jedním z nejvýznamnějších učenců slavistů, jejichž skvělé vědecké činnosti bude filologie ještě dlouho vzpomínati. Avšak netoliko vědecké zásluhy Vondrákovy přiměly mne k tomu, abych tuto knihu věnoval jeho památce, nýbrž zejména osobní poměr — totiž vděčnost k člověku, který mi umožnil návrat k vědecké činnosti. V roce 1921 se prof. Vondrák dozvěděl (od prof. V. Pogorelova a prof. J. Páty), že v Bulharsku žije jako exulant v trudném stavu bývalý řádný profesor a prorektor¹ odesské university (totiž já), a ihned mi nabídl možnost vrátiti se na vysokou školu — přednáseti totiž ruskou literaturu na Masarykově universitě v Brně. Když jsem byl na Vondrákův návrh povolán do Brna, prof. Vondrák, v tom roce (1922/23) rektor brněnské university, velmi se přičinil o to, abych byl jmenován co možná nejdříve. Budiž čest jeho památce a mějž za to můj nehybnoucí dík! Nemohu ani zapomenouti na to, že vedle prof. Vondráka i tehdejší děkan prof. dr. Stanislav Souček netoliko urgoval mé jmenování, ale i svým soucitným dopisem povzbudil mne v nejhorší době mého pobytu v Sofii. Užívám této příležitosti, abych veřejně vyslovil také jemu svou hlubokou vděčnost.

Za druhé něco o mé knize.

Psátí vědeckou práci z oboru nové literatury znamená balancovati mezi vědeckým badáním a kritikou: kde historická perspektiva není dosud jasná a kde vliv nějakého zjevu ještě trvá, tam nelze se tak snadno dobrati nesporných a jistých závěrů, takže vždy zbude jistý prvek badatelovy subjektivity, a to i při nejlepší snaze býti

¹ Tak se nazýval v Rusku zástupce rektora v záležitostech týkajících se universitních posluchačů; zastával jsem tento úřad více než 4 léta (od září 1912 do března 1917).

nestranným. Totéž je i v mém případě: kritických článků o P. Todorovovi četl jsem mnoho, a příliš mnoho, a to jak nestranných, tak i stranických, jak důležitých, tak i bezvýznamných. Avšak pokusů o skutečně vědecká badání v literatuře o P. Todorovovi bylo dosud, bohužel, příliš málo. Nechtěl jsem, aby má kniha byla pouhou kompilací, ačkoli vím, že podobné kompilace nebo syntetické práce potřebovali by i sami Bulhaři, poněvadž nemají dosud žádné syntetické knihy o tomto vynikajícím spisovateli. Snažil jsem se proto, abych nakreslil takový obraz osobnosti a díla P. Todorova, jaký vidím podle svého přesvědčení, získaného studiem jeho prací. Nemohl jsem se arcíž ubrániti tomu, abych se často nedovolával posudků bulharských kritiků, jednak proto, že jsem musil zkoumati své závěry srovnáním se závěry Bulharů, jako badatelů nejkompotentnějších v otázkách literatury bulharské, jednak proto, že jsem nemohl ignorovati ta mínění, jež byla dosud vyslovena.

Probíral jsem celý materiál důsledně (II. kapitola — idyly, III. — dramata), abych ve IV. kapitole mohl podati vlastní celkové závěry a posudky, a proto o některých otázkách (o národním rázu díla Todorovova, o všelidskosti a pod.) musil jsem mluviti několi-krát, po každé vzhledem k jiným okolnostem, takže to není pouhé opakování.

Ačkoli jsem měl na zřeteli českého čtenáře, nemohl jsem se příliš zdržovati u obsahu Todorovových děl (dosti málo známých v ČSR), zejména četných jeho idyl: zvětšilo by to rozsah knihy a ztížilo by to její vydání, které beztoho bylo dosti nesnadné. Chtěl jsem svou knihou posloužit oběma národům: českému, u něhož jsem našel druhou vlast, a bulharskému, mezi nímž jsem v letech 1920—1923 žil jako exulant; v Bulharsku jsem zakusil dobré i zlé, leč vždy jsem tam cítil onu slovanskou vřelost, která tvoří základnu všeslovanského bratrství. Seznámí-li má kniha Čechy s činností jednoho z nejlepších synů bulharských, budu spokojen s výsledkem tohoto skrovného příspěvku na oltář všeslovanské vzájemnosti!

Za třetí slova díky.

Nebyl bych mohl napsati tuto knihu, kdybych byl v r. 1930 a 1931 nejel na studijní cesty do Bulharska: umožnilo mi to čsl. ministerstvo školství a národní osvěty a Slovanský ústav v Praze (1931). Za zdar své práce v Sofii jsem zavázán laskavosti ředitele

sofijské národní knihovny p. Velika Jordanova a hlavního knihovníka p. dra P. N. Orěškova. Bratr P. Todorova, profesor sofijské university dr. Christo Jur. Todorov, mnoho mi pomohl svými ústními a písemnými zprávami; obzvlášť cenná byla jeho pomoc v četných otázkách dosud opominutých předcházejícími badateli. Filosofické fakultě Masarykovy university v Brně, zejména jejímu děkanu prof. dru Fr. Trávníčkovi, jsem vděčen za umožnění tisku své knihy. P. vrchní aktuárský tajemník K. Hošek a p. asistent Bořivoj Novák prokázali mi laskavost překladem mého textu zčásti psaného rusky. Všem, kdož mi pomohli, děkuji srdečným ruským spasibo!

S. Vilinskij.